Julius Evola

SMĚRNICE

Julius Evola
SMĚRNICE

SMĚRNICE

Julius Evola

DRITTURA
2015

ISBN 978-80-260-8384-9 (pevná vazba)
ISBN 978-80-260-8781-6 (brožovaná vazba)

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO

Tento nedlouhý spis vznikl v Itálii počátkem 50. let, za konkrétní společenskopolitické situace vzešlé z prohrané války a neustále upadajícího významu Evropy, která se počínaje rokem 1945 stává pouhým hřištěm mimoevropských – a mohli bychom zároveň říci antievropských – mocenských zájmů. Na první pohled se může zdát, že dnes, po pětašedesáti letech od prvního vydání, již mnohé, ve Směrnicích zmiňované problémy zastaraly. Při druhém, hlubším a poučenějším pohledu se však ukazuje, že to jediné, co opravdu doznalo změny, jsou pouze povrchní rozdíly ve jménech, podobách, prostředcích – ale jejich podstata, ta je tu stále stejná.

Směrnice tak nepředstavují historický dokument, nejsou pouhým dokladem své doby; nadto a především jsou stále platným shrnutím dlouhotrvajících problémů, pro které navíc vytyčují alespoň základní předpoklady jejich řešení. Od čtenáře tedy vyžadujeme, aby si při četbě veškeré době poplatné

skutečnosti vlastním úsilím přeložil do reality dneška, čímž se mu místy možná potemnělý význam stane jasný a zřejmý. Pro usnadnění této práce připojujeme na závěr textu výkladový slovíček některých vybraných výrazů.

A. H.

SMĚRNICE

1. Je zbytečné dělat si iluze s chimérami jakéhokoli optimismu – dnes se nacházíme na konci jednoho cyklu. Začalo to před staletími, nejprve nenápadně, poté s hnutím hrnoucí se masy. Různé procesy zničily na Západě každé normální a legitimní lidské uspořádání a zfalšovaly všechna vyšší pojetí života, jednání, poznání a boje. Hybnou silou tohoto úpadku, který byl dokonán závratnou rychlostí, byl „pokrok". Právě „pokrok" byl opěvován a lidé podlehli iluzi, že tato civilizace – civilizace hmoty a strojů – je civilizací *par excellence*, civilizací, k níž byly předurčeny celé dějiny světa: až dokud posledním následkem tohoto procesu nebyli někteří dohnáni k probuzení.

Kde a pod jakými symboly se snažily zorganizovat síly k možnému odporu, je známo. Na jedné straně se stalo, že se národ, který od svého sjednocení poznal pouze nevalnou atmosféru liberalismu, demokracie a konstituční monarchie, odvážil vzkřísit symbol Říma a položil ho jako základ pro novou politickou doktrínu i pro nový ideál mužnosti

a důstojnosti. Analogické síly se probudily v národu, který si ve středověku sám přivlastnil římský symbol *Říše*, aby tak zdůraznil princip autority a primát oněch hodnot, které mají své kořeny v krvi, rase a nejhlubších silách rodu. A zatímco se i v dalších evropských národech již některé skupiny ubíraly stejným směrem, na asijském kontinentu se k této formaci přidala třetí síla, národ *samurajů*, u něhož přijetí vnějších forem moderní civilizace nezastínilo věrnost válečnické tradici soustředěné na sluneční symbol Říše božského práva.

Netvrdíme, že v těchto proudech došlo k jasnému rozlišení mezi podstatným a vedlejším, že v nich ideje byly doprovázeny odpovídajícím přesvědčením a kvalifikací osob, že se podařilo překonat nejrůznější vlivy sil, proti nimž se mělo bojovat. K procesu ideologického očišťování mohlo dojít až následně, poté, co by se vyřešily některé bezprostřední a neodkladné politické problémy. I tak ale bylo jasné, že se zde formují síly, které pro „moderní" civilizaci představují otevřenou výzvu: jak pro civilizaci demokracií, dědiců Francouzské revoluce, tak pro tu druhou, představující krajní mez degradace západního člověka: pro kolektivistickou civilizaci čtvrtého stavu, komunistickou společnost

masového člověka nemajícího tvář. Rytmus se zrychloval, napětí rostlo – až nastal ozbrojený střet. Převládla masivní síla koalice, která neváhala uzavřít nejhybridnější ze všech paktů a vyhlásit tu nejpokrytečtější ideologickou mobilizaci, jen aby zničila svět, který se začínal pozvedávat, aby se zasadil o své právo. Ponechme stranou, zda naši lidé byli na výši svého úkolu, či ne, zda došlo k chybnému načasování, zda bylo vše řádně připraveno, zda bylo správně vyhodnoceno riziko – nic z toho nezastiňuje vnitřní význam boje, který byl sveden. Stejně tak nás nezajímá, že se dnes dějiny vítězům mstí, totiž že demokratické mocnosti poté, co se spojily se silami rudého rozvratu, jen aby zvítězily ve válce dovedené až k nesmyslné krajnosti bezpodmínečné kapitulace a totálního zničení, pozorují, že se proti nim staví dosavadní spojenci, kteří dnes představují nebezpečí mnohem hrozivější, než bylo to, jemuž chtěly předejít.

Důležité je pouze toto: dnes se nacházíme uprostřed světa trosek. A náš problém je následující: existují ještě mezi těmito troskami lidé stojící na vlastních nohou? A co by měli, nebo spíše co ještě mohou dělat?

2. Tento problém vskutku přesahuje včerejší rozložení sil, neboť je jasné, že vítězové a poražení se nyní

nacházejí na stejné úrovni a že jediný výsledek druhé světové války je ten, že Evropa byla zredukována na předmět mimoevropských mocenských zájmů. Je též nutno uznat, že devastace, kterou kolem sebe vidíme, je především morálního charakteru. Navzdory všem heslům o pořádku, užívaným konzumní a demokratickou společností, se nacházíme v atmosféře všeobecné morální anestezie a hluboké dezorientace: pro poválečného člověka je většinou typický pokles charakteru a jakékoliv opravdové důstojnosti, ideologický marasmus, podléhání těm nejnižším zájmům, život ze dne na den. Uznat toto znamená též uznat, že primární problém, který je základem každého dalšího, je niterné povahy: pozvednout se, vnitřně povstat, zformovat se, uspořádat se a vzpřímit se. Nic nepochopil z lekcí nedávné minulosti ten, kdo si dnes dělá iluze, že je zapotřebí ryze politického boje a že moc toho či onoho systému nebo doktríny se nemusí stavět na nové lidské kvalitě. Zde je princip, který by měl být dnes více než kdykoli dříve absolutně zřejmý: pokud by měl nějaký stát takový politický nebo společenský systém, který by byl teoreticky zcela dokonalý, ale opíral by se o zkaženou lidskou podstatu, pak by takový stát dříve či později klesl na úroveň těch nejnižších

společností, zatímco rasa schopná plodit pravé muže, muže se správným cítěním a jistým instinktem, by dosáhla vysoké kulturní úrovně a udržela by se na vlastních nohách tváří v tvář těm nejničivějším zkouškám, i kdyby její politický systém byl nevhodný a nedokonalý. Vymezme se tudíž jasně vůči onomu falešnému „politickému realismu", který uvažuje pouze v rámci programů, stranických organizačních problémů, společenských a ekonomických receptů. To vše patří k nahodilému, nikoli k podstatnému. Míra toho, co je možné ještě zachránit, naopak závisí na existenci nebo neexistenci mužů, kteří by byli v popředí, nikoliv aby hlásali hesla, ale aby byli příkladem, nikoliv aby vycházeli vstříc demagogii a materialismu mas, ale aby vzkřísili odlišné podoby vnímání a zájmů. Abychom pozvolna obrodili nového člověka, který bude puzen rozhodným duchem a odpovídajícím světonázorem a který bude posilován neochvějným přilnutím k daným principům, vycházejme z toho, co mohlo ještě mezi troskami přežít – v tom spočívá pravý problém.

3. Co se ducha týče, existuje již něco, co může silám odporu a obnovy posloužit jako vodítko: je to

legionářský duch. Je to sklon toho, kdo si umí zvolit život tvrdší, kdo umí bojovat, třebaže ví, že bitva byla materiálně ztracena, kdo umí prokázat platnost slov prastaré ságy: „Věrnost je silnější než oheň." Skrze takového člověka se uplatňuje tradiční idea citu pro čest či hanbu – velké kroky vycházejí jen z velké morálky – a ten je tím, co mezi bytostmi vytváří podstatný existenciální rozdíl, téměř jakoby mezi jednou a druhou rasou.

Na straně druhé je seberealizace těch, jimž se to, co bylo cílem, již ukázalo být prostředkem. Rozpoznání iluzorního charakteru četných mýtů v nich zanechalo neporušeným to, čeho uměli dosáhnout *pro sebe samé*, na hranici života a smrti, za světem nahodilosti.

Tyto formy ducha mohou být základem nové jednoty. Podstatné je, aby byly přejaty, tedy přeneseny a uplatněny z válečné doby do doby míru, především tohoto míru, který je pouze dočasným a stěží zvládaným zmatkem – a jímž je určeno nové rozlišení a rozložení sil. To musí být provedeno v rámcích mnohem podstatnějších, než je „strana", která může být pouhým nahodilým nástrojem daných politických bojů; dokonce i v mezích mnohem podstatnějších, než je prosté „hnutí", pokud by byl

„hnutím“ myšlen pouhý fenomén mas a hromadění, fenomén kvantitativní spíše než kvalitativní, založený spíše na faktorech emotivních než na přísném a jasném přilnutí k ideji. Jde spíše o tichou revoluci odehrávající se v hloubce, jíž je třeba si naklonit, a která vytváří nejprve v nitru a v jedinci předpoklady onoho řádu, který se následně prosadí i navenek, aby ve správný čas rychlostí blesku vytěsnil formy i síly světa rozvratu. „Styl“, který je třeba si osvojit, je stylem toho, kdo se drží na pozicích věrný sobě samému a ideji, v intenzivní usebranosti, v odmítání jakéhokoliv kompromisu, v totálním úsilí, které se musí projevovat nejen v politickém boji, ale také v každém výrazu života: v továrnách, v laboratořích, na univerzitách, na ulici, a dokonce i v osobním citovém životě. Musíme dospět do bodu, kdy typ, o němž zde hovoříme a který musí být základní buňkou našeho šiku, bude jasně rozpoznatelný, nezaměnitelný a odlišný, takže o něm bude možné prohlásit: „Je to ten, který jedná jako muž hnutí.“

Dnes je třeba vzkřísit tento odkaz, který nám zanechali ti, kdo snili o novém evropském řádu, jehož uskutečnění bylo brzděno a odchylováno četnými faktory. A vcelku vzato jsou dnes podmínky lepší, poněvadž naše sklony jsou podrobovány zkoušce,

poněvadž pochybnosti neexistují, a stačí se tedy rozhlédnout kolem, od tržiště k parlamentu, a máme jasně vyměřeno, čím *nesmíme* být. Nacházíme se v rozbředlém světě, jehož principem je: „To mi za to nestojí," nebo: „Nejprve žaludek, potom kůže (Malapartova „kůže"!), nakonec morálka," anebo „Nežijeme v době, kdy bychom si mohli dovolit luxus charakteru," případně „Mám rodinu." Proti tomu musíme umět postavit jasné a rozhodné „*My* nemůžeme jinak, toto je naše cesta, toto je naše bytí." To pozitivní, čeho lze dnes či zítra dosáhnout, to nevznikne z obratnosti agitátorů nebo politikářů, nýbrž díky přirozené prestiži a uznání mužů minulé a dokonce – a to ještě mnohem více – mužů generace nové, kteří by toho všeho byli schopni a zaručili se tak za svoji ideu.

4. Mimo sociální schémata, vrstvy a společenské pozice z minulosti se proto musí pozvolným postupem šířit nové bytí. Toto nové bytí, tuto novou „figuru" musíme mít před očima, abychom s ní mohli poměřovat vlastní sílu a sklony. Důležité a zásadní je pochopit, že tato figura nemá společného nic s třídami chápanými v ekonomickém smyslu ani s antagonismy s nimi souvisejícími. Projevovat se může

v hávu boháče tak jako chudáka, dělníka, šlechtice, podnikatele, badatele, technika, teologa, zemědělce či politika v úzkém slova smyslu. Avšak toto nové bytí zná vnitřní diferenciaci, která bude dokonalá, až nebude pochyb ohledně sklonů a úloh těch, kdo následují, a těch, kdo velí, až bude vzkříšené ztělesnění neotřesitelné autority trůnit ve středu nových hierarchických struktur.

Toto vymezuje směr, který je jak protiburžoazní, tak protiproletářský, směr, který je zcela očištěn od špíny demokracie a od „sociálních“ obsesí, protože vede k jasnému, mužnému a strukturovanému světu, světu tvořenému muži a vůdci mužů. Opovržení pro buržoazní mýtus „jistoty“, pro malý, standardizovaný, konformní, domestikovaný a „zmoralizovaný“ život. Opovržení pro umrtvující pouta, která jsou vlastní všem kolektivistickým a mechanistickým systémům, i pro veškeré ideologie kladoucí na první místo zmatené „sociální“ hodnoty, na úkor hodnot hrdinských a duchovních, jimiž má být dle nás vymezen v *každé* sféře typ pravého muže, absolutní osoby. A dosáhne se čehosi podstatného, až se probudí náklonnost ke stylu aktivní neosobnosti, kdy záleží na díle a nikoliv na jedinci, kdy jsme schopni nepovažovat sami sebe za něco důležitého,

naopak důležitá je úloha, zodpovědnost, přijatý úkol, dosažený cíl. Tam, kde se uplatní tento duch, zjednoduší se i mnohé problémy ekonomického a společenského řádu, které by jinak zůstaly neřešitelné, jelikož by se k nim přistupovalo zvnějšku, aniž by se odpovídajícím způsobem změnily duchovní faktory a aniž by byly odstraněny ideologické nákazy, které od počátku znemožňují návrat k normálnosti, či spíše změnu samotného vnímání toho, co normálnost znamená.

5. Nejen co se doktrinálního směřování týče, ale také vzhledem ke sféře činnosti je pak důležité, aby muži nové formace přesně rozpoznali zřetězení příčin a následků i základní kontinuitu proudu, který zapříčinil vznik různých politických forem, jež se dnes utkávají v chaosu politických stran. Liberalismus, pak demokracie, pak socialismus, pak radikální pokrokářství a nakonec komunismus a bolševismus se v dějinách objevily pouze jako stupně jediného zla, jako na sebe navazující stadia jediného velkého procesu úpadku. Počátkem tohoto procesu byl okamžik, kdy západní člověk zpřetrhal vazby na tradici, kdy zneuznal všechna vyšší ztělesnění autority a svrchovanosti a kdy si pro sebe nárokoval nicotnou

a iluzorní individuální svobodu, čímž se namísto uvědomělé součásti organické jednoty a hierarchie celku stal atomem. Tento atom se nakonec musel střetnout s masou jiných atomů, jiných jednotlivců, a podílel se tak na vzniku říše kvantity, čistého počtu, zmaterializovaných mas, které mimo vládnoucí ekonomiku jiného Boha nemají. A tento proces se v půli cesty nezastaví. Bez Francouzské revoluce a liberalismu by nebylo konstitucionalismu a demokracie, bez demokracie by nebylo socialismu a demagogického nacionalismu, bez přípravy socialismem by pak nebylo radikálního pokrokářství a nakonec komunismu. Fakt, že jsou dnes tyto různé formy často prezentovány jako stojící vedle sebe nebo proti sobě, nám nesmí zastínit skutečnost, že ten, kdo opravdu vidí, rozpoznává, že se tyto formy drží pospolu, že jsou vzájemně provázané, vzájemně podmíněné a že vyjadřují pouze různé stupně téhož proudu, téhož rozvratu jakéhokoliv normálního a legitimního společenského zřízení. A tak je velkou iluzí dnešních dnů přesvědčení, že demokracie a liberalismus jsou protiklady komunismu a že mají moc zabránit přílivu nízkých sil, tedy tomu, co se v hantýrce odborářů nazývá „pokrokovým“ hnutím. Je to iluze: tak jako tvrdit, že

soumrak je protikladem noci, že počáteční stadium nemoci je protikladem její akutní a endemické podoby, že zředěný jed je protikladem téhož jedu v čistém a koncentrovaném stavu. Přestože se lekce z nedávné historie všude opakují jako obehraná písnička, tak lidé vládnoucí této „osvobozené" Itálii se z nich vůbec nepoučili a dál hrají v parlamentním karnevalu své jímavé hry s překonanými politickými pojmy a přízraky, skoro jako by šlo o *danse macabre* na dřímajícím vulkánu. *Nám* však musí být vlastní odvaha jít ke kořenům, musíme říci *ne* politické dekadenci ve všech jejích podobách, ať již levicových, či domněle pravicových. Především pak si musíme být vědomi tohoto: se silami rozvratu se nevyjednává, dělat ústupky dnes znamená odsoudit se k tomu, že zítra budeme zcela smeteni. Tedy nekompromisnost ideje a připravenost postupovat vpřed s ryzí silou, až nastane vhodná chvíle.

To s sebou také přirozeně nese oproštění od ideologické deformace, která se žel rozšířila i na část mládeže a která jí skýtá různá alibi, pomocí nichž se ospravedlňují již napáchané škody. Vinou této deformace si ona část mládeže myslí, že tyto škody byly koneckonců nutné a že poslouží „pokroku"; že bychom měli bojovat za cosi „nového", co se skrývá

v předurčené budoucnosti, a ne za pravdu, kterou již vlastníme, protože vždy a všude tvořila – byť v různých podobách uplatnění – základ každého správného typu společenského a politického uspořádání. Tyto utkvělé představy odmítáme. A je třeba se vysmát těm, kdo nás viní z toho, že jsme „antihistoričtí“ a „reakční“. Historie jako záhadná jsoucnost psaná velkým písmenem neexistuje. Jsou to lidé, pokud jsou *opravdu* lidmi, kdo tvoří a boří dějiny; takzvaný „historicismus“ je víceméně shodný s tím, co se v levicovém prostředí nazývá „pokrokářství“ – a to dnes usiluje o jediné: vyvolávat pasivitu vůči proudu, který roste a všechny táhne dolů. A pokud jde o „reakcionářství“, zeptejte se: Vy byste tedy chtěli, abychom my, když vy jednáte, ničíte a znesvěcujete, „nereagovali“, ale abychom se na to dívali, nebo raději abychom rovnou řekli: výborně, pokračujte? „Reakcionáři“ nejsme jen proto, že to slovo není dost silné, a především pak proto, že *my* vycházíme z pevně daného, reprezentujeme to, co je pevně dané, reálné a původní, tedy hodnoty, které světlo žádného „slunce budoucnosti“ nepotřebují.

Vzhledem k našim kořenům je obzvláště irelevantní spor mezi rudým „Východem“ a demokratickým „Západem“, z toho důvodu se nám tragicky

irelevantní jeví i možný ozbrojený konflikt mezi těmito dvěma bloky. Jistá volba menšího zla existuje jen z bezprostředního pohledu, protože vojenské vítězství „Východu“ by znamenalo okamžitou fyzickou destrukci posledních exponentů odporu. Avšak ideově je třeba považovat jak Rusko, tak severní Ameriku za součást jedněch kleští, které začínají svírat Evropu. Ve dvou různých podobách, ale ve sbíhajících se účincích v nich působí jediná, cizí a nepřátelská síla. Formy standardizace, konformismu, demokratické nivelizace, frenetické produktivity, více či méně arogantních a explicitních *brain trustů* a mrzkého materialismu přítomné v amerikanismu pouze připravují cestu pro další fázi, kterou v tom samém směru představuje komunistický ideál masového člověka. Distinktivním rysem amerikanismu je, že se útok proti kvalitě a charakteru uskutečňuje nikoliv skrze brutální nátlak, jak je tomu v případě marxistické diktatury a státní myšlenky, ale takřka bezděčně, v ulicích civilizace, která již nezná ideály vyšší než bohatství, konzum, výkon a bezuzdnou produkci, a tak dochází k vyhrocení a k absurdnímu zjednodušení toho, co si Evropa sama zvolila – jsou to stejné motivy, které se tu formují a tam se již uchytily. Primitivismus, mechanicismus

a brutalita jsou ovšem na obou stranách. V jistém smyslu je pro nás amerikanismus nebezpečnější než komunismus: působí totiž jako jakýsi druh trojského koně. Když se útok na zbytky hodnot evropské tradice provádí přímým a neskrývaným způsobem, jak to činí bolševická ideologie a stalinismus, ještě to probouzí reakce a jisté linie odporu, byť vratké, je možné udržet. Jinak tomu je, když totéž zlo působí subtilněji a když se změny dějí nepozorovaně, na úrovni zvyků a obecného náhledu na svět, jak je tomu v případě amerikanismu. Když Evropa ve znamení demokracie s lehkým srdcem tento vliv trpí, chystá se tím ke konečné abdikaci, takže se může stát dokonce i to, že ani žádné vojenské katastrofy nebude zapotřebí, neboť po konečné společenské krizi se „pokrokově" dojde víceméně do stejného bodu. Ještě jednou, toto se v půli cesty nezastaví. Chtě nechtě, amerikanismus pracuje pro svého zdánlivého nepřítele, pro kolektivismus.

6. Nikoli bez spojitosti s tím náš obrodný návrat ke kořenům vyžaduje, abychom si nezadali nejen s jakoukoliv podobou marxistické nebo socialistické ideologie, ale ani s tím, co můžeme obecně nazývat *halucinací* či *démonií ekonomiky*. Jde o představu, že jak

v individuálním, tak v kolektivním životě je ekonomický faktor důležitý, reálný, rozhodující; že soustředění všech hodnot a zájmů v ekonomické a produkční rovině není již bezprecedentním znetvořením moderního západního člověka, ale čímsi normálním, ne možnou surovou nezbytností, ale čímsi, co má být chtěno a oslavováno. V tomto temném a začarovaném kruhu je uzavřen jak kapitalismus, tak i marxismus. My tento kruh musíme prolomit. Dokud se mluví jen o ekonomických třídách, o práci, mzdách, produkci, dokud existuje iluze, že opravdový lidský pokrok, opravdové pozvednutí jedince je podmíněno nějakým konkrétním systémem rozdělování bohatství a statků, tedy že má co dělat s chudobou či blahobytem, se stavem *prosperity* USA nebo utopického socialismu, potud se stále zůstává na stejné rovině toho, proti čemu je třeba bojovat. My musíme tvrdit toto: že s tím vším je třeba bojovat, že ekonomika a ekonomické zájmy chápané jako pouhé uspokojování fyzických potřeb měly, mají a vždy budou mít v normálním lidství podřízenou funkci; že mimo tuto sféru musí být odlišen řád vyšších hodnot, politických, duchovních a heroických, řád, který – jak už bylo řečeno – nezná a ani neuznává „proletáře“ nebo „kapitalisty“, a pouze

podle něj musí být určeno, zač stojí žít a zemřít, musí ustanovit pravou hierarchii, musí odlišit novou důstojnost a na vrcholu musí nastolit nejvyšší velící funkci, funkci *Říše*.

Proto je v tomto ohledu třeba vytrhat mnohý plevel, který se uchytil tu či onde, občas dokonce i v našem táboře. Co jsou ve skutečnosti ty řeči o „státu práce", o „národním socialismu", o „humanismu práce" a podobně? Co jsou požadavky, jimiž se víceméně hlásá úpadek politiky v ekonomiku, skoro jako by šlo o obnovu těch problematických náběhů směrem k „integrálnímu korporativismu", v podstatě k chaosu, čemuž naštěstí již fašismus učinil přítrž? Co jsou úvahy o heslu „socializace", která je považována za jakýsi univerzální všelék, a co je ono vyzdvihování „sociální ideje" na symbol nové kultury, která by, kdo ví jak, měla převyšovat „Východ" i „Západ"?

Toto je – nutno přiznat – temnou stránkou nemála duší, třebaže v jiných ohledech jsou na naší straně fronty. Domnívají se, že jsou věrní „revolučnímu" odkazu, zatímco podléhají jen silnějším svodům těch, jimiž je upadající politické prostředí přesycené. A mezi tyto svody patří i samotná „sociální otázka". Kdy si lidé konečně uvědomí pravdu, tedy

že marxismus nepovstává, protože by skutečně existovala nějaká sociální otázka, ale že sociální otázka vyvstává – v nesčetných případech – jen proto, že existuje marxismus, tedy uměle, nicméně skoro vždy v nevysvětlitelné míře, činností agitátorů, těch proslulých „probouzečů třídního uvědomění", o nichž se Lenin vyjádřil snad velice jasně, když popřel spontánní charakter proletářských revolučních hnutí?

Toto je předpoklad, na jehož základě by se mělo jednat, a to především ve smyslu ideologického *odproletarizování*, ve smyslu dezinfikování ještě zdravých částí lidu od socialistického *viru*. Jen tehdy může být ta či ona reforma promyšlena a provedena bez nebezpečí, v souladu s pravou spravedlností.

Takto si na konkrétním případu ukážeme, v jakém duchu může být idea korporativismu jedním ze základů obrody: korporativismu ne jako celkového systému státního uspořádání, tedy byrokracie, která by udržovala zhoubnou myšlenku opozičních třídních uskupení, ale jako požadavku, aby bylo samotné jádro výrobních závodů zrekonstruováno jednotou, tedy sounáležitostí odlišných sil, kterou na jedné straně poškodilo a přerušilo kapitalistické zneužívání moci (s nástupem parazitního typu spekulanta a finančního kapitalisty), na straně druhé

pak marxistická agitace. To by závody mělo semknout do formy téměř vojenské jednotky, v níž by se duch zodpovědnosti, energie a kompetence vedoucích pracovníků srovnával s duchem sounáležitosti a věrnosti pracovních sil, které by se okolo vedení sdružovaly ke společnému tažení. Jediným opravdovým úkolem je proto *organická obnova závodů*, a abychom toho dosáhli, nepotřebujeme používat hesla určená pro ty nejnižší propagandistické a volební cíle, k pochlebování duchu povstání spodních vrstev masy, hesla, která se maskují za „sociální spravedlnost". Obecně vzato by mělo dojít k opětovnému osvojení si stylu aktivní neosobnosti, důstojnosti a sounáležitosti ve výrobě, který byl vlastní starým řemeslnickým a profesním cechům. Odborové hnutí se svým „bojem" a nefalšovaným vydíráním, které nám dnes o sobě skýtá až přespříliš příkladů, je třeba zakázat. Ale zopakujme to, musí k tomu dojít směrem zevnitř. Je důležité, aby všechny podoby zášti a sociálních antagonismů byly překonány tím, že každý bude s to uznat a mít rád vlastní místo, které odpovídá jeho přirozenosti, čímž zároveň uzná i meze, v jejichž rámci může rozvíjet své možnosti a směřovat k vlastní dokonalosti: protože řemeslník dokonale vykonávající svoji funkci,

je nesporně nadřazen králi, který jen vrávorá a není na výši své důstojnosti.

Konkrétně vzato je tedy možné přijmout systém odborných kompetencí a stavovských reprezentací a nahradit jím stranický parlamentarismus; avšak je třeba mít na paměti, že hierarchie odborníků ve své celistvosti nemohou znamenat nic víc než stupeň v hierarchii celku – odborné hierarchie se týkají řádu prostředků, který je podřízen řádu účelů, jemuž odpovídá pouze politická a duchovní součást Státu. Mluvit o „státu práce“ nebo o produkci tedy znamená dělat celek z části, což je jako pokládat za lidský organismus pouze to, čím je jeho zredukování na fyziologické funkce. Nejenže naším ukazatelem nemůže být nic podobně tupého a temného, nemůže jím být ani sama „sociální“ idea. Skutečným protikladem jak „Východu“, tak „Západu“ není „sociální idea“. Onou antitezí je *integrální hierarchická idea*. V tomto ohledu je sebemenší pochybnost *nepřípustná*.

7. Pokud byl ideál mužné a organické politické jednoty již podstatnou součástí světa, který byl smeten, – a u nás byl skrze tento ideál také znovu evokován římský symbol –, je také třeba rozpoznat případy, kdy

byl tento nárok na politickou jednotu vychýlen a při špatném směřování k *„totalitarismu"* téměř jako by zakrněl. Abychom přesně rozlišili postavení front, a také abychom neposkytovali zbraně těm, kdo z nějakého důvodu chtějí vše překroutit, představuje toto opět místo, které je třeba vidět jasně. Hierarchie není hierarchismus (to je zlo, které se dnes žel občas snaží znovu vyrašit na povrch) a organické pojetí nemá nic co do činění ani se státolatrickými sklerózami, ani se vše srovnávající centralizací. Pokud jde o jedince, opravdového překonání jak individualismu, tak kolektivismu bude dosaženo jen tehdy, když budou lidé srovnáváni s lidmi podle přirozené rozmanitosti svého založení a své důstojnosti. A pokud jde o jednotu, která má obecně vzato bránit jakékoli podobě separování či absolutizování kterékoli části, ta musí být zásadně duchovní, musí být vlivem orientovaným na centrum, popudem, který podle oblastí svého projevu nabývá velmi odlišných podob. Toto je pravá podstata „organického" pojetí, které je v protikladu vůči zkostnatělým a povrchním vztahům vlastním „totalitarismu". V těchto rámcích se může plně uskutečnit požadavek důstojnosti a svobody lidské osobnosti, který liberalismus pojímal jen v mezích

individualistických, rovnostářských a civilněprávních. Pouze v tomto duchu je třeba promýšlet struktury nového, pevně a jasně členěného společenskopolitického zřízení.

Tyto struktury však potřebují centrum, nejvyšší vztažný bod. Nové ztělesnění svrchovanosti a autority je nezbytné. Pokyny musí být v tomto ohledu přesné, ideologické uhýbání je nepřípustné. Je dobré si zde jasně říci, že se tu jedná pouze o podřízenou část takzvaného institucionálního problému; předně jde o to, že je třeba specifického *klimatu,* aby vzniklo fluidum, které musí oživovat každý vztah věrnosti, oddanosti, služby a odosobněného jednání, aby tak došlo k opravdovému překonání šedi, mechaničnosti a pokřivenosti současného společenskopolitického světa. Když však na nejvyšší úrovni nebudeme schopni především vzestupu k ryzí Ideji, skončíme ve slepé uličce. Jak některé naše dřívější nepříliš šťastné národní tradice, tak ještě více nedávné tragické okolnosti poškodily u mnohých jasnou představu o správném směru. Když se podíváme na ty, kteří dnes umí hájit jen pozůstatek ideje, vyprázdněný a vykastrovaný symbol, jakým je parlamentní konstituční monarchie, můžeme rozeznat i nedůslednost monarchistického řešení. Ovšem

stejně tak rozhodně musíme trvat na neslučitelnosti s republikánskou ideou. Být na jedné straně protidemokratický a na druhé pak „zuřivě" bránit (taková je naneštěstí terminologie některých představitelů falešné zásadovosti) republikánskou ideu je vyloženě absurdní: republika (máme na mysli moderní republiky: antické republiky byly aristokratické – jako Řím – či oligarchické, často s rysy tyranidy) v podstatě patří do světa zrozeného jakobínstvím a protitradičním a protihierarchickým rozvratem devatenáctého století. A takovémuto světu, který není náš, ať je také ponechána. Principiálně platí, že stát dříve monarchistický, který se stal republikou, můžeme považovat jen za stát „deklasovaný". Nesázejme tedy v Itálii na dvojznačnost ve jménu věrnosti fašismu ze Salò, protože pokud bychom se z tohoto důvodu vydali nesprávnou republikánskou cestou, zradili bychom zároveň cosi většího a lepšího, zahodili bychom nosné jádro ideologie „dvacetiletí", tedy její doktrínu státu ve funkci autority, moci, *říše*.

Musíme se držet jen této doktríny, aniž bychom sestoupili na nižší úroveň a aniž bychom sázeli na hry jiných. Prozatím se můžeme obejít bez jejího konkrétního ztělesnění; podstatným úkolem je

potichu připravovat vhodné duchovní prostředí, v němž by symbol nehmotné vyšší autority byl již pociťován a v němž by znovu nabyl plnosti svého významu: a toho nemůže dostát postava jakéhokoliv odvolatelného „prezidenta“ republiky ani postava nějakého tribuna či vůdce lidu, jenž drží prostou osobní, beztvarou moc, která postrádá jakékoliv vyšší posvěcení a namísto něj se opírá o vratkou prestiž, jíž působí na iracionální síly mas. Kdosi to nazval „bonapartismem“, který byl ve svém významu správně rozpoznán nikoli jako protiklad demagogické či „lidové“ demokracie, ale naopak jako její logické vyústění: jako jeden z temných projevů spenglerovského „zániku Západu“. Tady je náš nový prubířský kámen: *vnímavost* k tomu všemu. Jak řekl Carlyle: „Svět sluhů chce, aby mu vládl pseudohrdina“ – nikoli Pán.

8. V analogickém řádu idejí je nutno upřesnit další bod. Jde o postoj, který je třeba zaujmout vůči nacionalismu a vágní ideji vlasti. Věc o to příhodnější, neboť mnozí by dnes ve snaze zachránit to, co se ještě zachránit dá, chtěli navázat na sentimentální a zároveň naturalistické pojetí národa, tedy na představu vyšší evropské politické tradici cizí a nejsoucí ve

shodě se samotnou ideou Státu, o níž je řeč výše. I když si odmyslíme fakt, že lze pozorovat, jak se u nás ideje vlasti rétoricky a pokrytecky dovolávají ty nejprotichůdnější strany, dokonce i představitelé rudé subverze, tak jako tak toto pojetí již fakticky není na výši doby, protože na jedné straně jsme svědky zformování velkých nadnárodních bloků, a na straně druhé se pak stále více ukazuje potřeba nalézt nějaký evropský vztažný bod, stranou nevyhnutelného partikularismu, který je neodmyslitelně spjat s naturalistickou národní myšlenkou a ještě více s „nacionalismem". Podstatnější je nicméně otázka principu. Protože tato politická rovina je rovinou jednoty povýšené vzhledem k jednotě vymezené v naturalistických pojmech, jako jsou též i ty, které odpovídají vágním představám o národu, vlasti a lidu. Na této vyšší rovině je tím, co spojuje a rozděluje, idea, idea nesená odhodlanou *elitou* a tíhnoucí k uskutečnění se ve Státě. Právě proto přiřkla fašistická doktrína – která tak zůstala věrná té nejlepší evropské politické tradici – primát Ideji a Státu nad národem a lidem, a chtěla, aby národ a lid nabyl významu, formy a účasti na vyšším stupni existence pouze *uvnitř* Státu. Na této doktríně je třeba trvat právě v obdobích krize, jako je ta nynější. Naši pravou

vlast musíme spatřovat v Ideji. Nejde o to, být ze stejné země nebo mít stejnou řeč, ale o to, být stejné Ideje – to je to, co se dnes počítá. To je základ, výchozí bod. Proti kolektivistické jednotě národa – *des enfants de la patrie* –, jaká od jakobínské revoluce stále více převládá, bychom každopádně měli stavět cosi jako *Řád*, muže věrné principům, tedy svědectví vyšší autority a vyšší legitimity vycházející přímo z Ideje. Pokud jde o praktické cíle, je dnes žádoucí přejít k nové národní pospolitosti, aniž bychom se ale kvůli jejímu dosažení snížili ke kompromisům; je to předpoklad, bez něhož by byl jakýkoliv výsledek iluzorní, předpoklad, který vyděluje a dává podobu jasně vymezenému šiku ve službě Ideje – jako ideje Politična a náhledu na život. Dnes opravdu *není* jiné cesty: je třeba, aby bylo mezi troskami obnoveno dění z počátků, tedy procesy, které působením elit a ztělesněné svrchovanosti či autority jako zdroje forem jinak beztvarého lidu utvářely jednotu národů ve velkých tradičních Státech. Nechápat tento realismus Ideje znamená zůstávat v podstatě na nižší než politické úrovni: na úrovni naturalismu a sentimentalismu, neřku-li na úrovni primitivní hurávlastenecké rétoriky.

A kdekoliv je přání opírat naši Ideu také o národní tradice, je třeba mít se na pozoru: protože

existuje celá zednářstvím a antitradicí inspirovaná „vlastivědná“ historie, která se specializuje na to, že italský národní charakter přisuzuje těm nejproblematičtějším aspektům našich dějin: počínaje vzpourou komun podporovanou guelfy. Spolu s ní nabývá na významu tendenční „italskost“, s níž se nemůžeme a nechceme ztotožnit. Rádi ji přenecháme těm Italům, kteří s „osvobozením“ a partyzánštěním slavili „druhé *risorgimento*“.

Idea, Řád, Elita, Stát, lidé Řádu – těchto pojmů se musíme držet, dokud je to možné.

9. Něco je třeba říci i k problému kultury. Ne moc. My kulturu vskutku nepřeceňujeme. Co nazýváme „světonázorem“, se nezakládá na knihách; jde o vnitřní formu, která může být zřetelnější v osobě bez nějaké zvláštní kultury než v nějakém „intelektuálovi“ a spisovateli. K zhoubnému působení všem dostupné „liberální kultury“ je třeba přičíst fakt, že jedinec je vystaven vlivům všeho druhu, a to dokonce i když vůči nim není schopen být aktivní, neboť nedokáže rozlišovat a hodnotit na základě správného úsudku.

Ale o tom tu nemůže být řeč, pokud si neukážeme, jak se nyní věci mají, tedy že existují určité

proudy, jimž se v současnosti musí mládež vnitřně bránit. Výše jsme mluvili o stylu vzpřímenosti, o vnitřní stabilitě. Tento styl vyžaduje správné vědění a zvláště mladí si musí uvědomit intoxikaci působící v celé generaci shodnými variantami téhož zvráceného a pokřiveného náhledu na život, který se podepsal i na její vnitřní síle. V té či oné podobě tyto toxiny nadále působí v kultuře, ve vědě, v sociologii i v literatuře jako četná ohniska infekce, která musí být rozpoznána a zničena. Kromě historického materialismu a ekonomismu, o kterých již byla řeč, patří mezi ty hlavní darwinismus, psychoanalýza a existencionalismus.

Proti darwinismu je třeba se domáhat fundamentální důstojnosti lidské osoby, rozpoznávat její pravé místo, jímž není místo jednoho konkrétního, více či méně vyvinutého zvířecího druhu mezi mnoha jinými, druhu odlišeného „přirozeným výběrem" a vždy spjatého s primitivistickým a zvířecím původem, ale je to takové místo, které je potenciálně vyzdviženo nad biologickou rovinu. Pokud se dnes již o darwinismu příliš nemluví, jeho podstata nicméně i tak zůstává, darwinovský biologistický mýtus v té či oné variantě platí s absolutní hodnotou jako dogma, které je chráněno jak v marxistické, tak

v americké materialistické civilizaci „vědeckými“ klatbami. Moderní člověk si na toto ponižující pojetí již přivykl, klidně se s ním nyní ztotožňuje, shledává jej přirozeným.

Proti psychoanalýze je třeba postavit ideál Já, které se nevzdává, které hodlá zůstat vědomé, samostatné a suverénní před noční a podzemní stránkou své duše i před démonem sexuality; Já, které nepociťuje ani „potlačování“, ani psychotické rozpolcení, ale které uskutečňuje rovnováhu všech svých schopností vedoucích k vyššímu smyslu žití a jednání. Zde je možné upozornit na zjevnou konvergenci: znevážení principu vědomí osoby, důraz na podvědomí, na iracionálno, „kolektivní nevědomí“ a podobné záležitosti psychoanalýzy a analogických škol odpovídá v jedinci přesně tomu, co v moderním světě společnosti a dějin představuje krizová situace, popud zdola, rozvrat, revoluční nahrazení vyššího nižším a opovržení každým principem autority. Na dvou různých úrovních působí stejná tendence, přičemž se tyto dva vlivy nemohou vzájemně nedoplňovat.

Pokud jde o existencionalismus, tak i když se rozpoznání toho, že je ve vlastním slova smyslu filosofií – a to zmatenou filosofií –, do včerejška

omezovalo na doménu úzkého kruhu specialistů, je třeba uznat, že odráží duševní rozpoložení krize, která se stala systémovou a vychvalovanou, že odráží pravdu zlomeného a rozporuplného typu člověka, který zakouší jako úzkost, tragičnost a absurditu svobodu, jíž se necítí být pozdvižen, spíše ji vnímá jako bezvýchodné a nezodpovědné odsouzení do světa prostého hodnoty a významu. To vše, když již Nietzsche ukázal cestu k znovunalezení smyslu existence a udělení si zákona a neporušitelné hodnoty, dokonce i tváří v tvář radikálnímu nihilismu, ve znamení *pozitivního* existencialismu, v souladu s jeho výrazem: „vznešená přirozenost".

Toto jsou linie k překonávání, které nesmí být intelektualistické, ale žité, uskutečňované ve svém přímém významu skrze vnitřní život a skrze náležité vystupování. Nepozvedneme se, dokud zůstaneme pod vlivem obdobných forem pokřiveného a vychýleného smýšlení. Detoxikací dosáhneme jasnosti, přímosti a síly.

10. Dále bude dobré upřesnit postoj v oblasti mezi kulturou a tendencemi. Komunismus započal s protiburžoazními hesly, která se uchytila i v jistých „angažovaných" intelektuálních kruzích kulturní fronty.

To je bod, který je třeba vyjasnit. Jelikož je buržoazní společnost čímsi prostředním, existují tedy dvě možnosti, jak ji překročit, jak říci *ne* buržoaznímu typu, buržoazní civilizaci, buržoaznímu duchu a buržoazním hodnotám. První odpovídá směru, který vede vše ještě níže, směrem ke zkolektivizovanému a zmaterializovanému lidství s jeho marxistickým „realismem“: tedy k sociálním a proletářským hodnotám oproti „buržoazní“ a „kapitalistické dekadenci“. Avšak druhou možností je směr těch, kteří buržoazii potírají skutečným pozvednutím se nad ni. Lidé nové formace budou protiburžoazní, ano, ale kvůli již zmíněnému vyššímu pojetí existence – heroickému a aristokratickému; budou protiburžoazní, protože pohrdají pohodlným životem; protože nenásledují ty, kdo slibují materiální výhody, ale ty, kdo vyžadují vše od sebe samých; protiburžoazní konečně i proto, že si nedělají starost o jistoty, ale protože na všech úrovních milují esenciální spojitost mezi životem a rizikem, přičemž nabývají na nekompromisnosti ryzí Ideje a přesného činu. A je tu ještě jeden aspekt, kvůli němuž nový člověk, jádro obrodného hnutí, bude protiburžoazní a odlišný od předchozí generace, a to kvůli své nesnášenlivosti k jakékoliv podobě rétoriky a falešného

idealismu, ke všem těm velkým slovům psaným velkým písmenem, ke všemu, co je pouhým gestem, efektní frází, divadlem. Namísto toho nezbytnost nového realismu spočívá v přesném poměřování se s problémy, které si tento realismus vynucuje, v prokazování toho, že se nebudeme jen jevit, nýbrž že *budeme*, že nebudeme tlachat, ale uskutečňovat, tiše a přesně, v souladu se spřízněnými silami a s přilnutím k vedení přicházejícímu shůry.

Kdo proti silám levice není schopen reagovat jinak než ve znamení model, životního stylu a průměrné konformní morálky buržoazního světa, ten již boj předem prohrál. To však není případ muže, který i poté, co prošel očistným ohněm vnější i vnitřní zkázy, stojí na vlastních nohou. Tak jako takovýto muž není politicky nástrojem buržoazní pseudoreakce, tak obecně vzato obnovuje síly a ideály převyšující a předcházející buržoazní svět a věk ekonomiky, a vytváří jimi obranné linie a upevňuje pozice, z nichž ve vhodnou chvíli dojde k obrodnému úderu.

I v tomto ohledu hodláme navázat na odkaz, který nebyl následován: protože jak víme, ve fašistickém období existovala protiburžoazní tendence, která se měla rozvíjet ne nepodobným směrem. Žel

i zde nebyl lidský materiál na výši úkolu. Dokonce i z antirétoriky byl schopen udělat rétoriku.

11. Zvažme krátce poslední bod, který se týká vztahů s dominantním náboženstvím. Pro nás patří laický stát v jakékoli podobě minulosti. A zvláště se stavíme proti jeho parodii, která se v jistých kruzích uplatnila jako „etický stát", výplod dušné, falešné a prázdné „idealistické" filosofie, která byla dříve připojena k fašismu, ale svou povahou byla taková, že stejně tak dobře skýtala podporu Croceho antifašismu, jako by šlo jednoduše o nějakou „dialektickou" hru v kostky.

Avšak pokud se stavíme proti obdobným ideologiím a laickému státu, je pro nás stejně tak nepřijatelný i klerikální nebo klerikalizující stát. Náboženský faktor je nezbytný jako pozadí pro skutečně heroické pojetí života, které musí být pro naši formaci zásadní. Je třeba, abychom uvnitř sebe pociťovali jako samozřejmost, že mimo tento pozemský život je tu ještě život vyšší, poněvadž jedině ten, kdo takto vnímá, vládne nezlomnou a neporazitelnou silou, a jedině ten bude schopen absolutního nasazení – když toto chybí, já vyzývá smrt a vlastní život je dáván všanc jen ve vzácných momentech extáze

nebo při výbuších iracionálních sil: stejně tak chybí kázeň, která by v jedinci byla zdůvodněna vyšším a autonomním významem. Ovšem tato duchovnost, která musí být mezi námi žita, nepotřebuje závazné dogmatické formule nějakého konkrétního náboženského vyznání; zcela jistě platí, že životní styl, který musíme získat, není stylem katolického moralismu, jenž cílí jen o trochu výš než na jakési moralistické krocení lidského zvířete; politicky pak takováto duchovnost musí živit nedůvěru vůči tomu všemu, co je namísto cti a spravedlnosti nedílnou součástí křesťanské koncepce, jako je humanitářství, rovnostářství, princip lásky a odpuštění. Jistě, pokud by si byl katolicismus schopen osvojit zdatnost vysoké askeze a pokud by tak učinil právě na tomto základě, tedy jakoby obnovením nejlepšího ducha středověkého křižáka, pokud by z víry učinil hybnou sílu skupiny ozbrojených sil, tedy jakoby nového templářského řádu, soudržného a neúprosného vůči proudům chaosu, úpadku, rozvratu a praktického materialismu moderního světa, tak v tom případě – a také i v případě, že by se katolicismus přinejmenším pevně držel na pozicích *Syllabu* – by pro nás byl zajisté volbou bez nejmenšího zaváhání. Ale věci se mají tak, že kvůli nevalné úrovni, v zásadě

buržoazní a farské, na niž dnes pokleslo téměř všechno to, co je náboženské vyznání, a kvůli modernistickému úpadku a rostoucí otevřenosti pokoncilní církve „aggiornamenta“ vůči levici, bude muset našim lidem stačit ryzí vztah k duchu, právě jako samozřejmost transcendentní reality, evokované tak, aby naše síla byla naroubována na sílu další, aby tak bylo přivoláno neviditelné, shůry přicházející požehnání pro nový svět mužů a jejich vůdců.

***

Toto je několik podstatných směrnic pro boj, který nás čeká. Jsou určeny zejména mládeži, která by měla převzít pochodeň a odkaz těch, kteří nepadli. Měla by se poučit z chyb minulosti a umět správně rozpoznávat a přezkoumávat všechno, co bylo a dodnes stále je poznamenané nahodilými okolnostmi.

Podstatné je neklesat na úroveň protivníků, neomezovat se na hlásání pouhých hesel, nelpět přehnaně na tom, co patří minulosti – byť si to vzpomínku zaslouží – a co již postrádá aktuální hodnotu a neosobnost vůdčí ideje, a nepodléhat svodům falešného politizujícího realismu, jímž trpí všechny

„strany“. Stejně tak je nutné, aby naše síly působily i v přímém politickém boji, abychom si za současné situace udělali co nejvíce prostoru a zbrzdili jinak téměř nezastavitelný útok levicových sil. Krom toho je důležité, ba zásadní, aby se utvořila *elita*, která v mohutné usebranosti definuje v souladu s intelektuální přísností a absolutní nekompromisností Ideu, okolo níž se musíme sjednotit, a aby se tato idea osvědčila především v podobě nového člověka, člověka odporu, člověka vzpřímeného mezi troskami. Bude-li mu dáno překonat toto období krize a vratkého a iluzorního pořádku, čeká budoucnost jedině tohoto nového člověka. Ale i kdyby se osud, jímž je utvářen moderní svět a který teď vše drtí, nepodařilo zvrátit, my se budeme na vnitřních pozicích těchto premis stále držet: za všech okolností učiníme vše, co učinit můžeme, a budeme příslušet k oné vlasti, kterou nikdy žádný nepřítel nebude moci obsadit ani zničit.

Slovníček vlastních jmen a vybraných výrazů

Pořadí dle výskytu v textu.
Vypracovala redakce českého vydání.

§ 1

Normální a legitimní lidské uspořádání: je takové, jehož struktura se zakládá na hierarchickém principu a jež je ustanoveno „shůry“, neboť existuje jen *jeden* Řád a je třeba jej uplatnit ve všech sférách, jak v kosmické a kultovní, tak v politické i domácí; pouze takový Řád, v němž se vztahy nadřízenosti a podřízenosti konstituují výhradně podle niterné kvality jedince, je *pravý*.

Pokrok: představa (klamná), podle níž jsou dějiny neustálým vzestupem, postupným zdokonalováním člověka a lidských vztahů; víra v pokrok, od 17. století stěžejní bod „moderního“ pohledu na svět, je přenesením mesianistických náboženství do světských a materialistických oblastí

(mylným ztotožněním vědeckého a technického rozvoje se „štěstím národů"); střízlivění začalo po roce 1918.

Předurčené dějiny světa: lineární, účelové pojetí zavedené židokřesťanstvím: podle něj se dynamika dějin nutně pohybuje ke konci, nejprve k poslednímu soudu, pak k vykoupení; moderní filozofie se této představy chopila, Hegel i Marx (ale také liberálové) ji teoreticky rozvíjeli; původně se tedy jedná o sekularizaci židokřesťanské představy ráje na „konci dějin" (Fukuyama).

§ 2

Vzpřímit se: od italského slova *drittura* (lze překládat jako vzpřímenost, přímost, rovnost), pojmu, který použil Dante Alighieri v *Božské komedii*. Drittura je vlastně sloučeninou třech ctností: moudrosti, statečnosti a uměřenosti. Jejich nositelé jsou rovní a přímí, a tudíž spravedliví. V opozici proti nim můžeme postavit „křiváka".

Rasa: z lat. *ratio* – rozum, řád, vztah, soustava popř. z ar. *ras* – hlava, původ; „mít rasu" je staré aristokratické rčení pro *stav*, kdy se z masy obyčejných, průměrných či nízkých bytostí pozvedne svým velkým duchem, pevným charakterem či krásným

zjevem bytost vyšší – dobře zrozená, tj. urozená, ušlechtilá. V tomto platónském smyslu (kvalita proti kvantitě, forma proti neforemnému neboli kosmos proti chaosu) chápe rasu i Evola.

Obrození nového člověka: jakákoliv „obroda" se z podstaty pojmu vždy vrací nazpět, k nějakému „počátku" a k nějaké více či méně vzdálené minulosti; tento *odkaz* se však zároveň stává projektem pro budoucnost jakožto cíl, jehož je třeba dosáhnout. *Nový člověk* se tak spíše než v přítomnosti nachází v mytické minulosti a pokračuje pak v budoucnosti, v „zemi dětí spíše než v zemi otců" (Nietzche).

§ 3

Legionářský duch: podle Evoly vyžaduje tragický charakter poválečné epochy „legionářství"; více než o nějakou organizaci jde přitom o ducha, o „vnitřní postoj", který dobře ilustruje tato citace ze závěru Spenglerova eseje *Člověk a technika*: „Vytrvat bez naděje na záchranu na ztracených postech je povinnost. Vytrvat jako onen římský voják, jehož kosti se našly před jednou branou v Pompejích, voják, který zemřel, protože ho při výbuchu Vesuvu zapomněli odvolat.

To je velikost. Tento čestný konec je jediné, co člověku nelze vzít.“

Seberealizace: hluboké poznání vlastní podstaty – „Já“ – a uvědomění si svých schopností. Hinduistická tradice k tomu říká: „Skrze seberealizaci získáváme sílu a nesmrtelnost.“ V kontextu *Směrnic* se pak hovoří o seberealizaci vyvolané prožitkem války; hrabě Dürckheim, německý diplomat a zenový mistr, např. v jednom rozhovoru uvedl: „Během první světové války jsem strávil čtyři roky na frontě. Byl jsem jedním z pouhých dvou důstojníků v našem pluku, kteří nebyli nikdy zraněni. Na bojišti jsem však viděl smrt velice často. (…) Jelikož jsem byl tak blízko smrti a uvědomoval jsem si, že i já mohu zemřít, poznal jsem, že je ve mně něco, co nemá se smrtí naprosto nic společného.“

Malaparteho kůže: Narážka na stejnojmenný román Curzia Malaparta (1898–1957), jehož stěžejní myšlenku vyjadřuje věta: „Moderní civilizace zbavená Boha nutí lidi přikládat vlastní kůži příliš velkou důležitost.“ (*Kůže*, Praha 1967, str. 111.)

§ 4

Aktivní neosobnost: je „jednání bez ohledu na to, jaké plody sklidíme, aniž by pro nás byla rozhodující

perspektiva úspěchu, či neúspěchu, vítězství či porážky, zisku, či ztráty, ba ani rozkoše, či bolesti, nebo ocenění, či zatracení ze strany jiných lidí (…) vyšší dimenze tohoto ‚jednání bez touhy' se projevuje schopností jednat s nemenším, a dokonce větším nasazením, než je to, jež je obyčejný lidský typ s to vložit do běžných forem podmíněného jednání, v tomto případě lze též hovořit o ‚dělání toho, co má být uděláno'", vysvětluje Evola v knize *Jezdit na tygru* (čes. vyd. 2009, str. 97.)

§ 5

Radikální pokrokářství: buržoazní hnutí, které v druhé polovině 19. století prosazovalo radikální demokratizaci společnosti přijetím všeobecného volebního práva a odstraněním veškerých aristokratických výsad; hlavně však již kladlo důraz na „sociální" otázku namísto „nacionální", což vedlo k jeho spolčování se „čtvrtým stavem", tedy s „dělnictvem". Z našeho prostředí lze k tomuto směru přiřadit např. *Stranu radikálně pokrokovou*, založenou roku 1897 lidmi z kruhů bývalé radikální mládeže („Omladina").

Danse macabre: tanec Smrti, ve středověké ikonografii obraz rozkladu a připomínka světské pomíjivosti, vyhotovený v podobě tančících kostlivců; dnes je „makabrózní" synonymem „hrůzného".

§ 6

Návrat ke kořenům: viz Obrození nového člověka.

Korporativismus: politický systém, jehož podstata tkví v tom, že klíčová i každodenní rozhodnutí v hospodářské politice se nedělají bez dohody mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, kteří jsou sdruženi v zastřešujících „svazech" neboli korporacích (od *corporare* – sdružovat, z lat. *corpus* – tělo.)

§ 7

Státolatrické sklerózy: česky doslova „státoslužebnické kornatění", seschnutí, zkostnatění; Evola má na mysli stav, kdy je zbožštěna sama instituce Státu, jak se to děje ve vulgárních výkladech Hegelovy státovědy a v její fašistické aplikaci, zatímco stát má mít především *funkci* zacelení ontologické trhliny a být tak pro své příslušníky nezbytným stupněm k vyšší instanci –

božské blízkosti; neboť pravý Stát *jest* institucí této blízkosti; jinak řečeno, Stát má být prostředkem, ne účelem.

Organické pojetí: společnost je chápána jako živá bytost (organismus), která se skládá z jednotlivých částí (orgánů); v rámci ní mají jednotlivé části svoji pevně vymezenou funkci, celek pak přesahuje každou jednu z nich. Tak jako u živého organismu je pro společnost důležité, aby její části zastávaly v harmonické spolupráci svoji funkci na svém místě, jinak celek strádá a po čase umírá – žaludek se neobejde bez údů, stejně jako se údy neobejdou bez žaludku, je přirovnání, které zaznamenal ve své knize *Dějiny* již římský historik Titus Livius (čes. vyd. 1979, str. 170.)

Fluidum: z lat. *fluidus*, plynný, tekutý, od *fluire*, plynout; lidmi vnímané, ale empiricky neměřitelné *napětí*, které vyzařuje či proudí z určitých osobností, věcí a z jejich vztahů a uspořádání; řeč je o síle kultu, symbolů, ritů…

Fašismu ze Salò: návrat k sociálněrevolučním a republikánským ideálům raného fašismu (1919–1922) v Italské sociální republice (Repubblica Sociale Italiana, RSI) vyhlášené v září 1943, jejímž vládním centrem se stalo městečko Salò u jezera

Garda. Pro více informací viz knihu *Republika Salò: skutečný fašismus* (Knihovna NM, sv. 9., Praha 2010.)

Dvacetiletí: it. *Ventennio*, takto se v Itálii obecně označuje přibližně dvacet let fašistického režimu, od „pochodu na Řím“, tzn. dovršení fašistické revoluce v říjnu 1922, po „Badogliovu zradu“ v červenci 1943, kdy maršál uzavřel příměří se Spojenci.

Spenglerův „zánik Západu“: kniha *Zánik Západu* od Oswalda Spenglera, brevíř „kulturního pesimismu“ napsaný v letech 1918 až 1922 (čes. vyd. Academia 2010); Spengler ve své knize tvrdí, že každý typ vlády, který své postavení halí do starobylých označení a titulů, ale suverenitu přitom klade – jako zmíněný bonapartismus – do lidu, vyrůstá z hniloby parlamentního demokratismu.

Carlyle: křestním jménem Thomas, autor knihy *Hrdinové a úcta k hrdinům* (1841, čes. vyd. 1925), v níž demokratizující se evropskou společnost 19. století přirovnává k „hromadě suchého mrtvého paliva, která vyčkává blesku z nebes, aby ji zapálil“. Oním bleskem je „velký člověk“ – vůdce, „vyšlý přímo z rukou Božích.“

§ 8

Sentimentální a naturalistické pojetí národa: neboli pojetí buržoazní; přívlastek „sentimentální“ dříve obecně vyjadřoval vědomé i nevědomé „podléhání náladám“, dnes je jeho význam užší, mezi unylý, jímavý, lacině patetický; Evola tak staví do kontrastu „náladovost“, přepjatou citlivost a zároveň „přízemnost“ měšťácké (= buržoazní) masy proti neochvějnosti (ataraxia) a neosobnosti legionáře či řádového mnicha-vojáka – slabosti srdce i žaludku oproti silným srdcím a nezlomnému duchu.

Des enfants de la patrie: fr. „děti vlasti“, sousloví z úvodu revoluční písně Marseillaisa, která je od roku 1795 s přestávkami státní hymnou Francie a vystihuje onu „kolektivistickou jednotu národa“; teprve od revoluce totiž pojem národ (Nation) zahrnuje příslušníky všech stavů (ty se proměňují v třídy) i lid (Peuple) včetně žen a dětí – byl tedy rozšířen na veškeré obyvatelstvo země či státu, kdežto v období předrevolučním byl národ v politickém smyslu omezen de facto pouze na aristokracii, muže urozeného původu.

Obnova dění z počátků: viz Obrození nového člověka.

Realismus ideje: vychází ze síly a jasnosti, ne z nadšeneckého „idealismu“ a sentimentalismu; jako takový je zcela v protikladu jak k malichernému a cynickému realismu politikářů, tak k realismu těch, kdo dovedou jen obecnými metodami burcování mas vyvolávat vágní pocity, téměř jakoby ve stádním duchu (srov. J. Evola: *Men among the Ruins*, Inner Tradition 2002, str. 132.)

Vzpoura komun podporovaná guelfy: komunami byly v Itálii 12. a 13. století nazývány městské obce, které se osvobodily od aristokratické moci a ovládly své okolí, jemuž vnutily své zákony (tvrze a hrady byly strženy, lenní páni přinuceni aspoň část roku přebývat ve městě atd.); byly to státečky rodícího se měšťanstva, velkých kupců i drobného lidu (řemeslníci, kramáři, námezdníci), které se spojily do tzv. Lombardské ligy a více než 20 let bojovaly za nezávislost proti Říši; v této válce proti císaři Friedrichu I., řečeném Barbarossa, je podporovali papeženci, guelfové; na straně císaře se naopak bila šlechta, ghibellini.

§ 9

Já: nejde o malé já, výraz individuality, nýbrž o věčný a obecný „střed“ duše, její univerzální esenci, která jako vnitřní světlo skrze jednotlivé bytosti vyzařuje větší či menší měrou na svět (nús, átman, božská jiskra, …); srov. **Seberealizace**.

Existencialismus: filozofický směr „krize moderního člověka“ módní v poválečné Evropě („Paris – Jazz – Sartre“); Evola mu v knize *Jezdit na tygru* (1961, čes. vyd. 2009) věnoval celou kritickou kapitolu s názvem „Slepá ulička existencialismu“.

§ 10

Očistný oheň vnější a vnitřní zkázy: těžký prožitek může v člověku probudit nové, dříve neprojevené podoby vnímání a vnitřní sílu; viz **Seberealizace**.

§ 11

Etický stát: it. *Stato etico* je Gentileův (1875–1944) model novověkého národního Státu v kontinentální, hegelovské podobě, který usiluje vyrvat duchovní a mravní sféru z působnosti římského katolicismu; takový stát není – jako v západním,

liberalistickém modelu – jen hospodářskou organizací, která má svým členům zajistit určitý blahobyt, ani právní literou či ponocným, co ospale střeží bezpečnost „občanské společnosti“, nýbrž je „mravní skutečností“, tzn., že uchovává a vychovává národního ducha, jak se během staletí vytvořil v řeči, obyčejích a institucích, a dává tak objektivní *tvar* – vůli k moci a panství – subjektivním silám-energiím (duším) svých příslušníků.

Croceho antifašismus: významný filozof italského idealismu Benedetto Croce (1866–1952) byl jako novohegelovec a zastánce „silné vlády nadtřídní a nadstranické intelektuální elity“ nejprve k fašismu vstřícný; s upevňováním režimu však přešel do zjevné opozice: byl totiž přesvědčen, že zatímco ve věcech ekonomických a materiálních je třeba pořádku a autority, v duchovní sféře má vládnout svoboda – od církve, monarchie i fašismu.

Syllabus: celým názvem *Syllabus hlavních omylů naší doby*, jde o soupis papeže Pia IX. (1846–1878), v němž vyjmenovává a zavrhuje jednotlivé omyly modernizující se katolické církve; poslední, 80. omyl, který se týká liberalismu, zní „papež se

může a má smířit a dohodnout s pokrokem a moderní civilizací".

Aggiornamento: doslovně it. „zdnešnění", tj. zaktualizování katolické církve; konkrétně pak označení výsledků 2. vatikánského koncilu (1962–1964) spočívajících v úpravě vztahů k jiným církvím, k okolnímu světu vůbec, k modernizaci obřadů aj.

NA POZNÁMKY

Julius Evola

SMĚRNICE

Redigoval A. Hercynský.
Z druhého italského vydání *Orientamenti*
vydaného Edizioni Europa v Římě roku 1971
přeložil J. Osák.

Vydáno v Brně v roce 2015
vlastním nákladem 25 výtisků v pevné vazbě
a 100 výtisků v brožované vazbě
ve spolupráci se studijní skupinou Délský potápěč
(http://deliandiver.org/)
jako první svazek edice Drittura.

Vytiskl Tribun EU, s. r. o. (knihovnicka.cz),
Cejl 892/32, 602 00 Brno.

ISBN 978-80-260-8384-9 (pevná vazba)
ISBN 978-80-260-8781-6 (brožovaná vazba)